

ÉRTESÍTŐ

a Budapesti Városvédő Egyesület lapja

2012. szeptember – október – november

XXX. évfolyam, 4. szám

Kedves Tagtársaink!

Lassan elmúlik a nyár, a vakáció, a strandolás, a nyaralás ideje. Bár még igen meleg napok teszik próbára szervezetünket, közeledik az ősz.

Ebben a számunkban olyan programokra hívjuk fel figyelmüket, amelyek már nem elsősorban a szabadterezhez kötődnek. Pl. a szeptemberi **Kulturális Örökség Napok rendezvényei (lásd Várostörténeti, valamint Terézvárosi Csoportunk programjait, valamint Horváth Péterné cikkének záradékát a Tagtársaink írnak rovatban!)**, a **Szakraális Művészetek Hete** eseményei, vagy a helytörténeti előadások. Új székhelyünkön a nyár elsősorban azzal telt, hogy igyekeztünk „belakni” azt. Bizony nem könnyű egy 25 m²-es szobába, és 17 m² pincerészbe elhelyezni három civil szervezet – Egyesületünk, a Nemzeti Panteon Alapítvány, és az Alapítvány a Barokk Kálváriáért – több éves irat- és könyvelési anyagait, kiadványainkat, kiállítási tablókat.

Önkéntes munkában segített **Hegedűs Attila András** és **Homok Zsolt**. Nélkülük ez a munka nem valósult volna meg.

Az elmúlt időszak eseménye volt, hogy megjelentünk kiadványainkkal az Ünnepi Könyvhéten a Vörösmarty téren, a Fekete Sas kiadó standján. A *Régi magyar villamosok*, és a Rexa kötet szinte azonnal elfogyott.

A szűkös irodai lehetőség ellenére szakcsoportjaink közül a Templomtörténeti csoport – a Csendvédelmi Bizottság – és a Fotós csoport – rendszeresen megtartja székhelyünkön összejöveteleit.

Az önkéntes munkára továbbra is nagy szükség lenne Egyesületünkben.

Az önkéntesség társadalmi elismertsége, fontossága és rangja egyre nő az utóbbi időben.

Bizonyítja ezt egy új törvény, melynek értelmében:

2016. január elseje után az érettségi vizsga bizonyítvány kiadásának feltétele 50 óra „közösségi szolgálat” elvégzésének igazolása.

„Közösségi szolgálat: szociális, környezetvédelmi, a tanuló helyi közösségének javát szolgáló, szervezett keretek között folytatott, anyagi érdektől független, egyéni vagy csoportos tevékenység és annak pedagógiai feldolgozása”

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről.

A fentiek tükrében számos iskola már most érdeklődik, hogy hova küldheti a 15-18 év közötti fiatalokat egyénileg, vagy csoportosan önkéntes tevékenység végzésére, azaz „közösségi szolgálat” igazolására.

Regisztráltuk Egyesületünket (**3196** sorszám alatt) önkéntesek fogadására a NEFMI-nél is.

Így hivatalos, élettrajzhoz csatolható igazolást tudunk kiadni az önkéntes munka végzéséről.

Kedves Tagtársak! Amennyiben ilyen korú gyermekük, unokájuk van már most szívesen fogadjuk! A fiatal önkéntesek munkájára számítunk éppúgy a helytörténeti adatgyűjtés terén (könyvtári, levéltári kutatómunka, fotózás), mint a korábbi kiadványaink digitalizálásában való részvételben, meglévő internetes felületünkön való közzétételben, környezetvédelmi terepmunkában való részvételben (pl. virágültetés, faültetés). Az egyes munkákat korosztályok szerint meg tudjuk osztani úgy, hogy minden diák a neki megfelelő szintű feladatot kapja.

Kérjük a Tagcsoportokat, hogy amely csoportnak a városvédelem, -szépítés során végzendő munkájához szüksége lenne ilyen önkéntes segítőkre, szóljon, írjon, hogy ha van/lesz jelentkező, tudjuk odairányítani, ahol szükség van rájuk.

Reméljük, hogy megismerve Egyesületünk múltját, eredményeit, segítségükkel alakítva a jelent, ŐK lesznek a jövő elkötelezett városvédői!

Kellemes őszi napokat, szép élményeket kívánunk minden Tagtársunknak!

Vándor Éva

PROGRAMAJÁNLÓ

Meghívó könyvbemutatóra

A Szakrális Hét rendezvénysorozat egyik eseményeként kerül sor a **Budapest I. kerület templomai** kiadványunk bemutatójára

2012. szeptember 18-án, kedden 17 órakor
a Lítea Könyvesboltban (Budai Vár, Szentháromság tér, Fortuna-udvar).

A könyvet bemutatja:

Fabó Bea, a Templomtörténeti Csoport vezetője, és
Dr. Janotti Judit.

CSOPORTÜLÉSEK, PROGRAMOK

Az egyesületi programok nyilvánosak és a belépés díjtalan!

Fotós csoport: következő csoporttalálkozóikat **szeptember 18-án, október 30-án, valamint november 20-án, kedden 16 órakor** tartják az Egyesület székhelyén (XII. ker. Szoboszlai u. 2-4.).

Panteon csoport: minden hónap **második szerdáján 16:30-tól** az Egyesület székhelyén.

Közlekedési csoport: minden szerdán 17 órától az Egyesület székhelyén.

Várostörténeti csoport: **szeptember 15-én és 16-án** a Kulturális Örökség Napjai rendezvénysorozat keretében kerül sor **„A Hermina út rejtett értékei”** című sétára (időtartama várhatóan: 90 perc). A séta keretében szakmai vezetéssel megismerhetjük Zugló legrégebben felépült házait, köztük több olyat találunk, amelyet a legkiválóbb magyar építészek terveztek Hild Józseftől Lechner Ödönig. A Hermina úti épületekben egykor a magyar történelem jeles alakjai fordultak meg, köztük Liszt Ferenc és gróf Tisza István. Így egyszerre fedezzük fel Zugló „kulturális főútjának” épített és művelődéstörténeti értékeit. **Indulási időpontok:** mindkét napon 10 órakor, valamint 15 órakor is. **Találkozás:** Bethesda Gyermekkórház (Bartl-villa, Bethesda utca 3.).

Szintén az Örökségnapok keretén belül **szeptember 15-én, valamint 16-án** tesznek kb. 100 perces sétát **„A magyar szecesszió és historizmus emlékei Zuglóban”** címmel. A vezetett séta keretében belülről is megtekinthetőek lesznek a 20. század hajnalának az európai építészettörténetben is kiemelkedő értéket képviselő alkotásai, amelyek közül többet Lechner Ödön (1845-1914) építész fő művei között tarthatunk számon. **Indulási időpontok:** mindkét napon 12 órakor, valamint 17 órakor is. **Találkozás:** sipeki Balás Béla-villa (Hermina út 47.). *Utóbbi sétákat rövid (20 perc) előadás követi: 2012. szeptember 15-én „Hajós Alfréd a sportoló és az építész” illetve 2012. szeptember 16-án „Áprily Lajos szakrális költészete” címmel. Helye: Magyarországi református Egyház Zsinatának székháza (Abonyi u. 21.) Kezdési időpontja: 13:40 és 18:40 óra.*

Templomtörténeti csoport: következő összejövetelüket **szeptember 12-én, szerdán 16:30 órakor** tartják az Egyesület székhelyén. **Novemberi** programjukkal kapcsolatban kérjük, figyeljék egyesületünk weboldalát (www.varosvedo.hu)

Csendvédelmi Bizottság: csoportüléseiket **minden hó 3. szerdáján 16 órakor** tartják az Egyesület székhelyén. (A 3. szerdák rendre: szeptember 19-e; október 17-e; valamint november 21-e.)

I. kerületi városvédő csoport: összejöveteleiket **minden hónap harmadik szerdáján 14 órakor** tartják a Budavári Művelődési Házban (I. ker. Bem rkp. 6.). (A 3. szerdák rendre: szeptember 19-e; október 17-e; valamint november 21-e.)

II. kerületi városvédő csoport: őszi programjaik időpontjával kapcsolatban kérjük, figyeljék

egyesületünk weboldalát (www.varosvedo.hu).

III. kerületi városvédő csoport: őszi programjaik időpontjával kapcsolatban kérjük, figyeljék egyesületünk weboldalát (www.varosvedo.hu).

Terézvárosi csoport: Folytatódik **Keresztül-kasul Terézvároson** séta sorozatunk, melynek keretében legközelebb **szeptember 15-én, szombaton 10 órakor** a Kulturális Örökség Napjai rendezvénysorozat keretében találkozunk a **Bajza u. 18. sz. ház előtt**. Téma: Hagyományok útján a Bajza utcán. A programban közreműködik a Bajza utcai iskolások színjátszó köre. A részvétel díjtalan. Szeretettel vár minden érdeklődőt a séta vezetője: *Roszinszky Bella*.

Októberi és novemberi programjainkkal kapcsolatban kérjük, figyeljék az Eötvös10 weboldalát (www.eotvos10.hu).

Józsefvárosi csoport: őszi programjaik időpontjával kapcsolatban kérjük, figyeljék egyesületünk weboldalát (www.varosvedo.hu).

Kőbányai csoport: összejöveteleit a **Kőbányai Helytörténeti Gyűjtemény épületében**, Bp. X. Halom u. 37/B-ben tartja, **minden hó harmadik csütörtökén 17 és 18 óra között**.

Szeptember 20. Kortárs művészet és múgyűjtés.

Október 18. Kik voltak ők? Megemlékezés október 6-áról. *Dr. Keresztes Sándorné* előadása.

November 15. Emlékek a történelmi Magyarországról.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Ugyanitt a kiállítás megtekinthető: hétfő, kedd, szerda, péntek 10-14 óráig, csütörtök 14-18 óráig.

XIII. kerületi csoport: szeptember 18-án, kedden 10 órakor Írók és költők a Margitszigeten. Előadó: *Németh Marietta* helytörténész, csoportvezető.

Október 16-án, kedden 10 órakor Bronzöntödék a XIII. kerületben. Előadó: *Millisits Máté* történész.

November 20-án, kedden 10 órakor A XIII. kerület környezetvédelmi programja. Előadó: *Sztaniszevszki Csaba* építész.

A csoporttalálkozók helyszíne minden esetben az Angyalföldért Egyesület XIII. ker. Váci út 50. sz. házban található bérleménye. Bejárat az utcáról a CIVILEK HÁZA feliratú ajtónál.

Pesterzsébeti Városvédő Csoport: szeptember 4-én, kedden 16 órától Nyílt napi látogatás a jubiláló XX. és XXIII. kerületi Rendőrkapitányságon.

A helyszín és a találkozási hely: 1204 Budapest, Török Flóris utca 78-82.

Vezetőnk: *Nyámcz Györgyi* őrnagy

Október 2-án, kedden 14:30-tól: A jubiláló kerületi Kolping Egyesület bemutatkozása

Helyszín: FSZEK XX/4 könyvtára (XX. ker. Bíró Mihály u. 7.)

November 6-án, kedden 14:30 órától: Látogatás a Jahn Ferenc Kórházban.

Helyszín: Jahn Ferenc Dél-pesti Kórház és Rendelőintézet (1204 Budapest, Köves út 1.)

Promontor-Tétény munkacsoport: Szeptember hónapban – hagyományainknak megfelelően – a helyi programok torlódása miatt, nem tartunk külön csoport összejövetelt!

Október 15-én (hétfő) és november 19-én (hétfő) 17 órakor tartjuk soron következő havi összejöveteleinket **a Klauzál Gábor Művelődési Házban** (1222 Budapest, Nagytétényi út 31-33.). Az egyes összejövetelek programja később kerül összeállításra!

További programjaink:

Promontor (Budafok) első német betelepítése kezdetének 300. évfordulója évében:

Szeptember 15-én (szombat) 09:00 órakor kegyeleti séta a Fiumei úti Nemzeti Sírkertben, melynek keretében felkeressük Budafok-Tétény jelesebb halottainak sírhelyeit. A sétát – mely a június 16-ai budafoki temetőlátogatásunk folytatása – *Bartos Mihály* vezeti, találkozás a főbejáratnál.

Október 14-én (vasárnap) – a 09:30 órai hálaadó szentmisét követően – táblát avat munkacsoportunk a Savoyai Jenő téri „Promontor (Budafok) Történelmi Emlékfal”-on, a második világháború után kitelepített budafoki németek és Greszl Ferenc (1903-1987) rk. pap emlékére.

November 7-én (szerda) 18:30 órakor Gruss aus Promontor III. címmel, a két világháború közötti Budafokot bemutató fotókiállítás nyílik a FSZEK Budafoki Könyvtárában.

A rendezvényeinkre mindenkit szeretettel várunk!

Soroksári Grassalkovich Kör: legközelebbi összejöveteleinket **szeptember 13-án, 27-én, október 11-én, valamint 25-én és november 8-án és 29-én 17 órakor** tartják a Közösségi Házban (Bp. XXIII. kerület, Grassalkovich út 154).

Rákoshegyi Bartók Zeneház (XVII. kerület, Budapest – Rákoshegy, Hunyadi u. 50.): Programjaik a www.bartokzenehaz.hu és a www.varosvedo.hu honlapon olvashatók.

TAGTÁRSAINK ÍRJÁK

Mély fájdalommal tudatjuk,

hogy Szobor Csoportunk vezetője, Fotós Csoportunk oszlopos tagja, Egyesületünk aktív és mindig segítőkész önkéntese, *Neszták Béla* hosszú betegség után eltávozott közülünk.

Megkapó személyisége, tettekre készsége úrt hagyott maga után, mindig hiányozni fog nekünk. Munkássága nyomai kitörölhetetlenül részei lettek Egyesületünk történetének.

Nyugodjék békében!

BVE titkárság

Város- és Faluvédők XXXI. Országos találkozója, Kecskemét

2012. július 5-e és 8-a között rendezték meg a Város- és Faluvédők XXXI. Országos Konferenciáját Kecskeméten.

A Találkozó keretében adták át a civil műemlékvédelem rangos kitüntetéseit, a Podmaniczky-díjakat. Minden díjazottnak ezúton gratulálunk, külön is kiemelve *Roboz Judit*, II. kerületi csoportunk vezetője, valamint *Lics László* XXII. kerületi lokálpatrióta elismerését, akikre városunk és Egyesületünk méltán büszke. Az összes díjazott méltatását megtalálják honlapunkon a www.varosvedo.hu/cikk.bve?id=670 hivatkozáson.

A Találkozón elfogadott ajánlásokat alábbiakban adjuk közre:

Ajánlások:

A Konferencia most első alkalommal lett egy téma köré felépítve, amely a Kárpát-medencei szecesszió volt. A három napos programon a Hungaria Nostra 50 tagegyesülete képviseltette magát közel 250 fővel.

A rendezvény első napján a városháza díszudvarán szecessziós épületkerámia kiállítás nyílt a Zsolnay Manufaktúra Zrt. anyagából. Szecessziós épületeinek fotóit és tervrajzait mutatta be Kaposvár, Budapest és Kecskemét városa.

Az ünnepélyes megnyitó részeként adták át az idei Podmaniczky-díjakat, idén 17-en részesültek ebben az elismerésben.

A második nap szakmai konferenciáján a civilek mellett a hazai építész szakma képviselői, idegenforgalmi szakemberek, művészettörténészek is részt vettek. Határon túlról érkezett előadó Szabadkáról, Nagyváradról, Temesvárról, és beszámoló hangzott el Marosvásárhely, Felvidék és Kárpátalja szecessziós építészetéről.

A találkozó harmadik napján a vendégek Tiszaalpárra, Kiskunfélegyházára és Bugacra látogattak. Szóba került a helyi érdekű gazdasági kisvasutak helyzete, többek között a már megszüntetett Kecskemét – Bugac kisvasút is.

A záró rendezvényen a vándorbotot ezúttal a nyíregyházi városvédők vették át, így jövőre a szabolcsi megyeszékhely ad otthont a XXXII. Országos Találkozóknak.

A konferencia legfontosabb ajánlásai a következők:

Az országos találkozó plenáris ülése, a találkozó négy szakszekciójának javaslatai alapján a következő ajánlásokat fogadta el:

1.,

Minden év június 20-a, amely báró Podmaniczky Frigyes születésnapja, legyen a Város- és Faluvédők és Szépítőknapja.

Ez a nap nem csak az ünneplésről és megemlékezésről szólna, hanem az egyesületek konkrét feladatot is vállalnának a helyben található értékek megismertetése és azok megőrzése érdekében.

2.,

a,

Lechner Ödön építészetének méltó nemzetközi elismertetésének támogatása

Az illetékesek tegyék meg a szükséges lépéseket annak érdekében, hogy a Világörökségi cím (UNESCO) mielőbbi odaítélésére sor kerülhessen Lechneri Ödön életművének jelentős épületei (pl: a kecskeméti városháza) esetében.

b,

A Lechner életmű és a magyar szecessziós örökség tárgyi emlékeinek bemutatása

Javasoljuk az Emberi Erőforrások Minisztérium Kultúráért Felelős Államtitkárságának, hogy a nemzetközileg is magas értékelésű magyar szecessziós örökség (építészet, díszítőművészet) válogatott tárgyi anyagát állandó jelleggel múzeumi kiállításon kerüljön bemutatásra. A kiállítás terve kapcsolódjék össze Lechner Ödön halálának századik évfordulójáról (2014) megemlékező nemzeti emlékévvél és eseménysorozattal.

Javasoljuk, hogy készüljön digitális adatbázis (értékkataszter) a teljes Kárpát-medence szecessziós stílusú épített örökségéről és az épületekhez tartozó díszművekről.

3.,

Kulturális örökségünket hasznosítsuk jobban a turizmus terén

úgy is, hogy az ismert és megismerésre érdemes emlékekből – közöttük a szecesszió kiemelkedő alkotásaiból – rövidebb-hosszabb időtartalmú „program-csomagokat” kell összeállítani, az emlékeket ún. „kulturális útvonalra” összeszervezni.

4.,

A műemlékvédelem helyzetéről Magyarországon

A konferencia résztvevői aggodalmukat fejezik ki az örökségvédelem jelenlegi hazai helyzetével kapcsolatban. A szervezeti és jogi átalakítások ugyanis, csak abban az esetben lehetnek eredményesek, ha szakmailag és tudományosan is épített örökség szolgálják.

Bővíteni kell az örökségvédelem társadalmi bázisát. Be kell vonni jobban a civil szervezeteket az emléktanyag állapotának megfigyelésébe.

Javasoljuk, hogy az épített örökség megőrzésére szervezett civil szervezetek hatóságok előtti eljárásokban ügyfélként való fellépésének, közreműködésének lehetőségeit biztosítani.

Kérjük az állami és önkormányzati szervek támogatását az épített örökség védelmével foglalkozó civil egyesületek részére az önfenntartásban.

A hazai műemlékvédelem kommunikációjának elősegítése és a nyilvánosság biztosítása.

A történelmi épületek és az épített környezet védelme, megbecsülése társadalmi ügy, s mint ilyen, megfelelő nyilvánosságot kíván.

A nyilvánosság biztosítása érdekében szükséges a civil szervezetek „egymással is kommunikáló” weblapjainak fejlesztése.

A hazai és határon túli médiában magas színvonalú, hiteles és szakszerű tájékoztatással – örökségvédelmi műsorok, tudományos ismeretterjesztés – kell az örökségvédelmet vonzóbbá, élményszerűbbé tenni.

Fontosnak tarjuk, hogy a közszolgálati médiában kapjanak helyet az értékvédő műsorok, az országos találkozó résztvevői kérik az „Unokáink sem fogják látni” című műsor újraindítást.

A fiatal generáció bevonása az értékmentő munkába.

Továbbra is fontosnak tartjuk, hogy a helyi civil szervezetek a már mindennapi munkába is vonják be az ifjúságot.

A már működő ifjúsági pályázatokon és nyári értékvédő táborok mellett további hasonló programok is kerüljenek megszervezésre a helyi önkormányzatok támogatásával.

A rendezvény fő támogatói voltak: *OTP Bank, Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata, Nemzeti Kulturális Alap, Bács-Kiskun Megyei Építész Kamara, Free Line Kft.* Köszönet érte!

Kecskemét, 2012. július 7.

Jeles évfordulók

100 éve hunyt el Schmahl Henrik

1846-ban született Hamburgban és 100 éve 1912-ben halt meg Drezdában Schmahl Henrik építész, akinek tervei alapján különösen szép és meghatározó jelentőségű épületek díszítik fővárosunkat.

A Vámház építésekor (Ybl: 1870-74) fiatalon került hozzánk. Kőművesből, felsőbb iskolai végzettség nélkül (csupán ipariskolát járt), saját erejéből, a gyakorlatban képezte magát építésszé. Ybl Miklós, a kor legjelentősebb mestere felismerte remek rajzkészségét és irodájába vette munkatársai (Ney Béla, Schannen Ernő, Györgyi Géza, Szkalnitzky Antal és Máltás Hugó) közé. Az 1884-ben átadott, Ybl tervezte Operaház kivitelezési munkáinál már művezető, a mester teljes egészében rábízta a palléri munkát. Mikor önálló irodát nyitott, eleinte olasz reneszánsz elemekkel ruházta fel épületeit (Pl.: az Andrássy úti és a Teréz körúti palotáinál), majd több külföldi útján látottak alapján az ó-német, velencei gót, kelet-indiai, spanyol moreszk motívumokat (andalúziai Alhambra) helyezte előtérbe (pl.: Uránia, Párizsi udvar), de a kései romantikát is felleljük sok bérházában. Irodájában dolgozott Kollár József, majd Révész Sámuel építészpáros, akik 1900-tól közösen terveztek. Egy évig Schmitterer Jenő (1885-1965) is dolgozott nála. Nagyobbik leányát, Johannát, Jendrassik György Széchenyi díjas gépészmérnök vette el 1934-ben. Különös alakja volt korának, „emberkerülő”, mondták róla kortársai, nem vett részt építészek közötti megmozdulásokon, került minden társadalmi szereplési lehetőséget.

Munkásságát az Építőipar c. lapban Magyar Vilmos 1912-ben, Fábrián Gáspár 1936-ban méltatta. A Művészet c. lap első számában, 1915-ben, **Lyka Károly írta róla:** „Általában a munka rendkívüli gondossága, a világos, gyakorlati megoldás, mérsékletre törekvő ízlés jellemzi házait s emeli ki a budapesti építészet tömegprodukciónak,....komolyságát és becsületességét Ybl néhány emberétől, helyesebben magától Ybltől vette örökbe”.

Az eklektika első nemzedékének körébe tartozott, így Quittner Zsigmond, Láng Adolf, Ray Rezső, Freund Vilmos, Feszty Adolf Bukovics György építészekkel hasonlóan magas kiviteli színvonalon építette házait. Egy díjazott pályázaton is részt vett (Pesti Kereskedelmi Bank). Rajzaiból, terveiből a Magyar Építőművészek Szövetségének birtokában egy egész gyűjteményre való anyag van.(Alakultak 1902-ben, utódja ma az Építész Kamara.)

Budapesten elkészült és ma is látható palotái, bérházai:

Andrássy úton: 13.: 1880-85, Del Medico Péter bérháza, **28.:** 1882, Gschwindt Mihály (Győrből jött iparos, szeszgyára a mai Corvin mozi helyén volt) háza, **52.:** 1886, Haggemacher Henrik (malomiparos, később sörgyáros) konzuli palotája, kívül a homlokzati oszloptartókon egykor Schaffer Károly szobrai álltak), **102.:** 1880, Polyák Imre háza, külső homlokzatán Lotz Károly freskóit látjuk.

Belvárosban: Kossuth Lajos u. 9.: 1888, Holzer Simon szabómester cs. és k. udvari kamarai szállító Divatháza, tőle 1936-ban Nagykovácsi Milenkó vásárolta meg és modern portált alakított ki (később Úttörő és Ifjúsági Áruház). Schmahl a vasszerkezetű házát eredetileg saját részére építette (nemrég lebontották) **József Attila u. 22. és Erzsébet térre néző** Deutsch-üzletház 1896, iszlám motívumokkal, a háborús sérülések miatt lebontva.

Ferenciek tere 10.: Párizsi udvar, 1909-13. (Száz éves házak áprilisi ünnepén bejárható volt.) Budapesti Belvárosi Takarékpénztár céljára készült, ötemeletes épület. Halála után Lipták Pál fejezte be. Rézalapban üvegmozaik burkolat, felülről függesztett üvegkupola. Szokatlan tömegformálás, gótizáló külső, román jellegű belső részletekkel, két tornyával vonja magára a tekintetet. A 2. és 3. emelet közé a homlokzaton 53 férfi és női fejet ábrázoló büszt került. A fedett passzázs a keleti bazárok hangulatát kelti, de már a szecessziós elemek is megjelennek. (Róth Miksa üvegablakai, Zsolnay-gyár kerámiái, belső építész Spiegel Frigyes).

Ez az épület életműve összefoglalása is.

Teréz körút: 1. (Király u.): 1885. báró Schossberger Henrik (turai földbirtokos és cukorgyáros) saroktornyos palotája, német reneszánsz tető felépítményekkel. **19.:** 1880-ban épült, **22.:** 1887. Drasche Richárd báróé, un. Richard udvar. Német reneszánsz oromfalas sarokház zárterkéllyel. **41.:** 1887. Misner Ignácé, szintén oromzatos felépítményekkel.

Rákóczi úton: 7.: 1891. Stern Károly háza, olasz-gót stílusban. A külső homlokzaton két Lotz Károly falképet láthatunk. Ma a Volksbanké. A **72.:** szintén Stern Károlynak tervezte 1890-ben. Ez volt a "legmórosabb" háza. (A Mezőgazdasági Múzeum végleges elkészültéig, 1899-1904-ig, itt tárolták az összegyűjtött anyag nagy részét.) Ma modern épület van a helyükön. **21.:** Uránia Nemzeti Filmszínház 1895. Oroszy Henrik és Rimanóczy Kálmán az építetők, akik mulatónak (Hotel Excelsior) szánták. 1899-től már az Uránia Tudományos Társaság székháza. Moreszk és velencei gót stílusban épült. 2002-ben felújították, és megkapta az Európa Nostra-díjat.

Múzeum krt. 39.: 1885, Ragályi Gyula örökösök háza, 3 emeletes eklektikus.

Budán a Batthyány utca 7.: és a Kacska u.17-ben építette fel az első magyar szalámigyár alapítójának, Del Medico Péternek házait olasz gót stílusban, 1882.

Vidéki megbízásai:

Veszprémben (1902) francia reneszánsz elemekkel díszítette a püspöki jószágkormányzói épületet és könyvtárát. Kecskeméten az Evangélikus templomot romantikus jegyekkel látta el 1863-65-ben.

Nyergesújfaluban Svadló Ferenc nagyiparos lakatos és díszműkovács nyaralóját tervezte, vörös márvány burkolattal. Svadló üzeme Pesten a Lehel u. 8 helyén volt, munkáit az Andrássy úti palotáknál, (Pl.: a 2. sz. udvarán és az Urániánál is láthatjuk). Schmahl Zátorcsán (ma Turócszentmártonhoz tartozik) báró Révay Ferenc kastélyát az 1640-ben épült ev. templom átalakításával 1894-96-ban építette fel. Utolsó munkája Mosócson (ma Szlovákia, Nyitra megye) a templom, amit halála után Papp Gyula és Schmitterer Jenő fejeztek be. Ebben a tót faluban született Jan Kollár (1793-1852) a neves szlovák költő és evangélikus hitszónok. A Vág jobb partján fekvő falu volt a Benyovszkyak ősi fészke is.

A Schmahl Henrik tervezte neoreneszánsz épületekből a középkori reneszánsz ember életvitelét jellemző belső nyugalom érezhető. Belső loggiás udvarai, kőbábos lépcsőházai, díszes oszlopfői, német jellegzetes oromzatos tetői, de a bejárati ajtók szép kivitele és mindenütt a jó minőségű anyagok felhasználása, dicsérik munkáját. Főleg a főváros frekvenciált útjain állnak házai és arisztokraták vagy nagyiparosok voltak a megrendelői. Az Uránia és a Párizsi udvar pedig szemet gyönyörködtető paloták, megjelenésükkel szinte vonzzák a látogatókat.

Az idei őszi Kulturális Örökség Napok alatt szeptember 15-én de. 10 órakor találkozunk a Rákóczi út Múzeum krt-i kereszteződésénél, és a régi Kerepesi utat mutatom be, ahol két épületét is megtekinthetjük.

Összeállította: dr. Horváth Péterné

UTAZÁSI AJÁNLATOK

KEN-EDI TRAVEL	1067 Budapest, Teréz krt. 3.; Nyitva: H-P 09:30-17:30	Eng.sz: U-001074.
Tel: 278-2156, 278-2157	www.keneditravel.hu	e-mail: info@keneditravel.hu

09.08.	SZKLABONYA-SZÉCSÉNY-HOLLÓKŐ busz, idvez, palóc ebéd	4490 Ft/fő
09.09.	KOMARNO-PÁRKÁNY-VISEGRÁD busz, idvez, középkori ebéd	3990 Ft/fő
09.15.	MEZŐKÖVESD-CSERÉPFALU busz, idvez.	4590 Ft/fő
09.15.	VÁC-IPOLYSZAKÁLLOS-ESZTERGOM busz, idvez., ebéd,mézüzemlátogatás	4590 Ft/fő
09.15.	SZABADKAI PIAC ÉS A BELVÁROS busz, idvez., helyi vezetés	4990 Ft/fő
09.16.	VÁRPALOTA-MÓR-SZÉKESFEHÉRVÁR busz, idvez., ebéd	5390 Ft/fő
09.16.	FRAKNÓ VÁRA-SOPRON busz, idvez.	5690 Ft/fő
09.16.	KÖRMÖCBÁNYA-LÉVA busz, idvez.	4990 Ft/fő
09.22.	DOBORJÁN-LÉKA VÁRA busz, idvez.	5690 Ft/fő
09.22.	KOMARNO-VÁRGESZTES-TATA busz, idvez., ebéd	5690 Ft/fő
09.22.	VARASD-CSÁKTORNYA busz, idvez.	5990 Ft/fő
09.22.	NAGYVÁRAD busz, idvez.	5890 Ft/fő
09.23.	ZIRC-VEZPRÉM busz, idvez.	4490 Ft/fő
09.23.	ESZTERGOM-PÁRKÁNY-SZENTENDRE busz, idvez., középkori ebéd	4290 Ft/fő
09.23.	FÜLEK-SZÉCSÉNY-HOLLÓKŐ busz, idvez., palóc ebéd	5490 Ft/fő
09.29.	PÉCS busz, idvez.	5690 Ft/fő
09.29.	SZILVÁSVÁRAD-EGER busz, idvez.	4990 Ft/fő
09.29.	BÉCSI OPERAHÁZ-BÉCS busz, idvez.	5690 Ft/fő
09.29.	RÁKÓCZI VÁROSA-KASSA busz, idvez., helyi vezetés	5990 Ft/fő
09.30.	HEREND-VEZPRÉM busz, idvez.	4490 Ft/fő
09.30.	LÉVA-ZSELÍZ-DOBOGÓKÓ busz, idvez., ebéd	5090 Ft/fő
10.06.	DEBRECEN-HORTOBÁGY busz, idvez.	5990 Ft/fő
10.06.	SZEKSZÁRD-KALOCSA busz, idvez.	4590 Ft/fő
10.06.	LÉKA VÁRA-KŐSZEG busz, idvez.	5690 Ft/fő
10.06.	ARAD-MAKÓ busz, idvez.	5990 Ft/fő
10.06.	SZABADKA-LUDAS-PALICS busz, idvez.	4990 Ft/fő
10.07.	POZSONY-NAGYSZOMBAT busz, idvez.	5390 Ft/fő
10.13.	PAKS-DUNAFÖLDVÁR-SZÁZHALOMBATTA busz, idvez.	4390 Ft/fő
10.13.	PANNONHALMA-GYŐR busz, idvez.	4590 Ft/fő
10.13.	KASSA-EPERJES busz, idvez, helyi vezetés	6390 Ft/fő
10.19-23.	ERDÉLY GYÖNGYSZEMEI busz, idvez., 4 éj ***szállodában, reggeli	39900 Ft/fő
10.20-22.	ZAKOPANE-WIELICZKA-KRAKKÓ busz, idvez., 2 éj ***szállodában, reggeli	27900 Ft/fő
10.23.	BÉCS-SCHÖNBRUNN busz, idvez.	5790 Ft/fő
11.10.	MÁRTON NAPI LIBANAP busz, idvez., vidám zenés program, ebéd	6490 Ft/fő
11.24.	ANDRÁS NAPI DISZNÓTOROS busz, idvez, vidám zenés program, ebéd	6490 Ft/fő
12.07.	ÁDVENT BÉCSBEN busz, idvez.	4990 Ft/fő
12.08.	ÁDVENT POZSONYBAN busz, idvez.	5290 Ft/fő

120 OLDALAS KATALÓGUSUNK IRODÁNKBAN KÉRHETŐ!*A programváltozás jogát partnereink és egyesületünk is fenntartja!*

Telefon, fax: 321-1696	OTP 11705008-20092737-00000000	Adószám: 19729224-1-43
e-mail: budapesti@varosvedo.hu	honlap: www.varosvedo.hu	1126 Budapest, Szoboszlai u. 2-4.
Szerkesztői munka: Hegedűs Attila András		A kiadásért felelős: Vándor Éva